

Kaderstellende notitie lokaal sportbeleid 2009-2012

*“Tactiek is niet je man uitschakelen of zo.
Nee, het is weten waar je mee bezig bent.”*

- Johan Crujff

Gemeente Soest
Mei 2008

Inhoudsopgave

1	SPORT IN SOEST	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Opzet notitie	3
2	SPORTPLAN 2000+	3
3	DE CONTEXT	4
3.1	Maatschappelijke waarde	4
3.2	Trends en ontwikkelingen in sportgedrag en –behoefte	5
4	AANZET TOT SPORTBELEID 2009-2012	6
4.1	Sportstimulering	6
4.2	Accommodaties	8
4.3	Subsidies en tarieven	9
4.4	Sport- en beweegaanbieders	10
5	VERVOLGPROCES	12

1 SPORT IN SOEST

1.1 Inleiding

Met meer dan 75 sportaanbieders, 37 sportverenigingen, 3 sporthallen, 2 sportzalen, 3 gymzalen, circa 15 ha. aan sportvelden en ruim 35.800 actieve sporters¹ kunnen we de gemeente Soest bestempelen als een 'sportieve' gemeente. Wekelijks zijn er enkele duizenden mensen in de gemeente actief in en rond de sport: bij competitiewedstrijden tot recreatieve uitoefening en van toeschouwer tot vrijwilliger. Om dit mogelijk te maken geeft de gemeente invulling aan de (rand-)voorwaarden voor een goede sportinfrastructuur. Het huidige sportbeleid van de gemeente Soest is gebaseerd op de nota 'Sportplan 2000+' welke is vastgesteld in 1999. De samenleving heeft de afgelopen jaren niet stilgestaan. Sportbeoefening wordt beïnvloed door ontwikkelingen in de samenleving en in de sport zelf. Deze ontwikkelingen nopen ertoe om het gemeentelijk sportbeleid eens tegen het licht te houden en het huidige beleid te actualiseren. Aangezien goede zaken behouden kunnen blijven, behoeft er niet een geheel nieuw sportbeleid geformuleerd te worden. Uit de huidige praktijk blijkt immers dat veel zaken goed lopen. Met de voorliggende kaderstellende notitie willen we de kaders aangeven voor de nieuw op te stellen sportnota die richtinggevend zal zijn voor de komende jaren. De notitie gaat in op onderwerpen die van belang zijn binnen lokaal sportbeleid. Wat is de stand van zaken op dit moment en wat vormen relevante trends en ontwikkelingen waar we rekening mee dienen te houden? Vanuit hier dient een doorkijk te worden gemaakt naar de toekomst.

De gemeente Soest wil het beleid niet alleen bepalen. Uitgangspunt is dat het gemeentelijk beleid gebaseerd wordt op wensen en behoeften uit de samenleving. De gemeente wil de maatschappelijke dialoog met de omgeving aangaan. Deze notitie zal daarom niet alleen voorgelegd worden aan de gemeenteraad in het kader van zijn kaderstellende rol maar ook aan sportverenigingen, het onderwijs, burgers en andere spelers op het 'speelveld'. Deze notitie dient als basis om straks het debat met elkaar aan te gaan over het toekomstig te voeren sportbeleid. De uitkomsten en resultaten van de consultatie van de gemeenteraad en veld zullen richtinggevend zijn voor het toekomstig te voeren sportbeleid. De uitkomsten en resultaten zullen gebruikt worden voor het maken van een conceptsportnota. Definitieve besluitvorming over de nieuwe sportnota door de gemeenteraad staat gepland voor december 2008.

1.2 Opzet notitie

De opbouw van deze notitie is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving van het huidige sportbeleid weergegeven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de maatschappelijke context geschetst waarbinnen het nieuwe sportbeleid tot stand dient te komen. Met welke trends en ontwikkelingen dienen we rekening te houden? Hoofdstuk 4 gaat in op de verschillende elementen van het gemeentelijk sportbeleid die voor het toekomstig te voeren sportbeleid relevant zijn. Hierbij zal geschetst worden waarop de gemeente Soest nu inzet. Tenslotte gaat hoofdstuk 5 in op het verdere proces dat moet leiden tot de nieuwe sportnota.

2 SPORTPLAN 2000+

Het huidige sportbeleid van de gemeente is neergelegd in de kadernota 'Sportplan 2000+, Sport in Samenhang' die in 1999 is vastgesteld. Kern van het plan is dat een sterke sportinfrastructuur een bijdrage levert aan de versterking van de lokale sociale structuur. Het gaat hierbij om:

¹ Gemiddeld doet 8 op de 10 inwoners (actief) aan sport.

- het versterken en ondersteunen van de sport ('sport als doel');
- het vanuit een integrale beleidsbenadering inzetten van sport om bij te dragen aan oplossingen voor maatschappelijke lokale vraagstukken ('sport als middel');
- het leggen van lokale dwarsverbanden tussen sportaanbieders en andere sectoren zoals onderwijs en welzijn ('sport in samenhang').

De uitgangspunten die hierin vastgelegd zijn luiden als volgt:

- de vraag van de burger staat centraal;
- de sportinfrastructuur is een belangrijk basisonderdeel van de sociale infrastructuur;
- de samenwerking tussen sport, onderwijs en welzijn zal worden bevorderd;
- de belangenbehartiging van de sport is zo breed mogelijk opgezet;
- het accommodatiebeleid, het subsidie- en tarievenbeleid, het sportstimuleringsbeleid en het breedtesportbeleid zijn middelen om de sportinfrastructuur en de sociale infrastructuur te versterken.

De nota 'Sportplan 2000+' is zoals hierboven aangegeven een kadernota. Een verdere uitwerking heeft plaatsgevonden in de rapportage van de klankbordgroep Sportbeleid (2001) die het college in het leven heeft geroepen ten behoeve van concretisering van het sportbeleid. Op deze plaats wordt hier dan ook naar verwezen. Deze klankbordgroep bestond uit vertegenwoordigers van de toenmalige Sportraad en ambtenaren.

3 DE CONTEXT

3.1 Maatschappelijke waarde

Investeren in sport is investeren in de leefbaarheid van de samenleving. Op termijn kunnen investeringen in sport worden terugverdiend doordat de sportwereld direct of indirect kan bijdragen tot het voorkomen of terugdringen van (dure) maatschappelijke problemen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan gezondheidsproblemen veroorzaakt door bewegingsarmoede en vernielingen doordat de jeugd niks te doen heeft. Sport heeft een belangrijke maatschappelijke waarde. "Sport is goud waard," aldus Erica Terpstra. Sport kan een bindende factor in de samenleving vormen; het kan de sociale samenhang in de gemeente bevorderen. In sport zitten aspecten van maatschappelijke integratie, voorkomen van sociaal isolement en sport levert een bijdrage aan het overbrengen van waarden en normen. Sport zorgt voor sociale binding dwars door alle lagen van de bevolking heen. Des te meer mensen sporten, hoe hoger de maatschappelijke waarde ervan. Sporters voelen zich gezonder en leven gezonder dan niet-sporters en hebben minder chronische aandoeningen, zoals bijvoorbeeld diabetes. Sport is zowel een doel (op zichzelf) als een middel. Als middel kan het bijdragen aan gezondheidsbevordering, sociale binding en opvoeding.

Anno 2008 hoort sport niet alleen thuis op de sportvelden maar ook in de wijken, op (school-) pleinen en in de openbare ruimte. Naschoolse opvang wordt bijvoorbeeld steeds vaker ingevuld met sporten. Het kabinet wil het beleid op het terrein van brede scholen, sport en cultuur bundelen en intensiveren via zogenaamde combinatiefuncties.² Jongeren besteden de meeste tijd aan sport en bewegen. Tegelijk zien we dat ouderen steeds meer gaan sporten en bewegen. Voor sport dienen zich nieuwe kansen aan. Met de komst van de Wet op de maatschappelijke ondersteuning

² Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever maar gelijkelijk of in ieder geval in substantiële mate werkzaam is in tenminste twee werkvelden of sectoren. Bijvoorbeeld een vakdocent lichamelijke opvoeding ('gym') die tevens als trainer werkzaam is bij een sportvereniging.

(Wmo) is de gemeente verantwoordelijk voor het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in wijken. Sport kan een bijdrage leveren aan het verbinden van mensen. Door te sporten ontmoeten mensen elkaar - het bevordert de maatschappelijke deelname van mensen. Gezien de maatschappelijke functie en betekenis van sport en gezien de sociale en individuele belangen die er leven ten aanzien van de sport, investeert de overheid in sport.

Naast de verschillende functies van sport dient sport gewoon leuk te zijn om te doen of naar te kijken. Via verschillende rollen zijn mensen dan ook betrokken bij sport: als actief beoefenaar, als vrijwilliger of als toeschouwer.

3.2 Trends en ontwikkelingen in sportgedrag en –behoefte

Het sportbeleid dient aan te sluiten bij actuele trends en ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen in de maatschappij kunnen liggen op demografisch, sociaal-economisch, sociaal-maatschappelijk, sociaal-cultureel gebied en op het terrein van de sport zelf. In Nederland zien we de trend dat we steeds dikker worden. Verontrustend is het aantal kinderen met overgewicht. Zo heeft 10% van de schoolgaande jeugd in Soest te maken met overgewicht (incl. obesitas).³ Meer sporten én bewegen helpt bij het terugdringen van overgewicht. Mede hierdoor is een verschuiving waarneembaar van sportbeleid naar bewegingsbeleid.⁴

We zien dat Nederlanders in toenemende mate ongeorganiseerd sporten, hetzij geheel op zichzelf of door bijvoorbeeld een bezoek aan een sportschool. De klassieke sportvereniging ondervindt tegenwoordig steeds meer concurrentie van individuele (recreatie)sporten als fitness⁵ en golf die tot de grote groeiers behoren. Het is steeds minder evident dat als gevolg van individualisering en emancipatie hedendaagse 'sportconsumenten' zich wenden tot sportverenigingen bij hem of haar in de buurt. De maatschappelijke context waarbinnen sportverenigingen moeten functioneren is steeds dynamischer geworden. Sportverenigingen dienen op zoek te gaan naar invulling van nieuwe rollen. Zo kunnen zij een belangrijke rol vervullen als het gaat om participatie van de burgers aan de samenleving. Sport (en bewegen) maakt steeds meer integraal onderdeel uit van de samenleving. Sport en bewegen worden steeds meer ingezet als middel om mensen mee te laten doen aan de samenleving en anderen te ontmoeten, zoals beschreven in eerdere paragrafen. De grotere sportverenigingen stellen zich steeds vaker op als 'maatschappelijk ondernemer'. Zo bieden zij bijvoorbeeld huiswerkhulp aan en ontwikkelen zij activiteiten rondom naschoolse kinderopvang en buurtsportactiviteiten.

De vergrijzing⁶ zorgt ervoor dat ouderen een belangrijke doelgroep vormen voor het sportbeleid. Het percentage 75-plussers in de gemeente Soest groeit van 7,9% in 2006 naar 9,6% in 2020.⁷ De grootste stijging in de tijd besteed aan sporten en bewegen doet zich voor bij ouderen. Daarentegen blijft de participatie van de allochtone bevolking achter, zoals blijkt uit sportdeelname-

³ Bron: Gezondheidsprofielen voor de gemeenten in de regio Eemland, Bouwstenen voor gezondheidsbeleid, GGD Eemland, 2007.

⁴ Dit gaat gepaard met een groeiende aandacht voor de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB).

⁵ Eind 2004 beoefende 10 tot 13% van de Nederlandse bevolking fitness in ongeveer 200 sportscholen. Deze aantallen groeien nog steeds. Fitness is inmiddels de meest beoefende sportactiviteit onder volwassenen geworden.

⁶ Voor de gemeente Soest wordt een daling van de bevolking verwacht. Het aandeel ouderen in de bevolkingsopbouw neemt echter toe (stijging demografische druk).

⁷ Bron: Primos bevolkingsprognoses 2007.

cijfers van de gemeente Soest. Ogenschijnlijk voltrekken zich er twee tegengestelde ontwikkelingen ten aanzien van sport. Enerzijds is er sprake van versporting van de samenleving. Er is een toename van het aantal mensen dat sportief actief is omdat de belangstelling voor het lichamelijke is toegenomen. Anderzijds is er sprake van ontsporting: steeds meer sporters zijn steeds minder geïnteresseerd in onderlinge strijd, steeds betere prestaties en kijken wie de beste is. Dit met uitzondering van de echte topsporters. Sporters van nu laten zich veel meer inspireren door het 'new, fresh en exciting'. Daarnaast ondervindt de sport concurrentie van andere mogelijke vormen van vrijetijdsbesteding zoals computeren en tv-kijken. In 2005 is de tijd die de gemiddelde Nederlander besteedt aan sport en bewegen toegenomen van 4,4 uur per week in 2000 naar 6,0 uur per week in 2005. Van deze 6,0 uur wordt er 1,6 uur aan sport besteed. Deze tijd komt overeen met circa 28% van de tijd besteed aan activiteiten.⁸ Terwijl het gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden in de periode 2001-2005 iets is teruggelopen, zijn de bestedingen van huishoudens aan sport licht gestegen. Sinds een aantal jaren zien we dat bij het rijk ook de belangstelling voor sport is toegenomen. Zie bijvoorbeeld de kabinetsnota 'Tijd voor sport; Bewegen, Meedoen, Presteren' uit 2005 waarin het rijk zijn ambities op sportgebied beschrijft.

4 AANZET TOT SPORTBELEID 2009-2012

4.1 Sportstimulering

Omdat sport en bewegen positieve effecten hebben voor de inwoners wil de gemeente zoveel mogelijk inwoners aan het sporten en bewegen krijgen én houden. Dit wordt gedaan onder de noemer van *sportstimulering*. Ook het rijk is van mening dat sporten en bewegen bijdragen aan een betere gezondheid. Met het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) wil het rijk mensen hiertoe stimuleren. Het rijk stelt hiertoe middelen beschikbaar waarop ook de gemeente een beroep kan doen voor lokale initiatieven in dit kader. De mate van bewegen wordt uitgedrukt in een norm: de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB).⁹ Van de jongeren in Soest denkt 79% te voldoen aan deze norm en van de volwassenen 66%.

Bovengenoemde norm houdt echter weinig rekening met lichamelijke beperkingen en/of chronische aandoeningen. Ruim twee op de drie ouderen heeft last van een chronische ziekte. Het beweeggedrag van mensen met een beperking en/of chronische aandoening is belangrijk om gezondheidswinst te kunnen boeken. De positieve effecten liggen op het terrein van het lichamen functioneren, psychologisch functioneren en sociaal functioneren. Op dit moment kunnen mensen met een beperking bij een aantal sportverenigingen in Soest terecht om te sporten. Daarnaast is er het Aangepast sporten en bewegen en verzorgt de Landelijke Stichting Gewoon Sport (LSGS) een recreatief sportaanbod voor de inwoners met een beperking.

Om zoveel mogelijk mensen aan het sporten en bewegen te krijgen wil de gemeente Soest de randvoorwaarden hiervoor zo goed mogelijk invullen om zo sporten en bewegen voor iedereen mogelijk te maken. De gemeente voert dan ook een breedtesportbeleid. Topsport¹⁰ wordt tot dusver door de gemeente gezien als iets dat de sporters, verenigingen en het bedrijfsleven gezamenlijk dienen op te pakken. Vorig jaar heeft de gemeente een verkennende notitie over mogelijk te voeren topsportbeleid opgesteld en is er rondom dit onderwerp een forumdiscussie

⁸ Bron: Rapportage Sport, Sociaal Cultureel Planbureau, 2006.

⁹ Deze norm geeft een algemeen advies omtrent bewegen en gezondheid, verschilt per leeftijdsgroep en is vastgesteld op minimaal 5 dagen in de week 30 minuten matig intensief bewegen.

¹⁰ Het Mullier Instituut verstaat onder topsportbeleid: beleid dat gericht is op buitengewoon getalenteerde sporters en topsportondersteunende organisaties met als doel het creëren van omstandigheden waardoor de bedoelde sporter(s) in staat worden gesteld hun talenten verder te ontplooiën, hun maatschappelijke positie veilig te stellen en daarmee tevens de maatschappelijke waarde van hun prestaties te vergroten.

geweest.¹¹ Op basis hiervan is ondermeer geconcludeerd dat topsport en breedtesport elkaar kunnen versterken met de nuancering dat topsport niet zonder breedtesport kan, maar dat dit andersom veel minder het geval is. Niettemin is er een steeds luider wordende roep om ondersteuning van individuele sporters en verenigingen die bovengemiddeld presteren. Als gemeente waarderen wij de geleverde (top)sportprestaties van onze inwoners. Jaarlijks tijdens het Sportgala zetten wij die mensen die een bijzondere prestatie hebben geleverd of zich op een andere manier verdienstelijk hebben gemaakt voor de sport in het zonnetje.

Om de inwoners te kunnen laten sporten zorgt de gemeente voor de basissportvoorzieningen en zorgt zij ervoor dat kinderen in de wijken kunnen sporten en spelen. Er bestaat een rechtstreeks verband tussen de inrichting van een wijk en de mate waarin kinderen lichamelijk actief zijn.¹² Naast het tv-kijkgedrag is ook het gebrek aan speelruimten een belangrijke factor voor kinderen om niet buiten actief te zijn. Het is derhalve noodzaak om de woonomgeving beweegvriendelijk in te richten om het sport- en speelgedrag van kinderen gunstig te beïnvloeden.¹³ In het gemeentelijk speelruimtebeleidsplan staan de plannen in dit kader.

Breedtesportimpuls

Stimuleringsactiviteiten geven een impuls aan de breedtesport. In de periode 2002 t/m 2007 heeft de gemeente Soest meegedaan aan de Breedtesportimpuls (BSI) van het ministerie van VWS. Uitgangspunt van het breedtesportproject in Soest was om mede vorm en inhoud te geven aan het creëren van een sterke sociale infrastructuur waar de sportinfrastructuur een belangrijk deel van uitmaakt. Om dit te bewerkstelligen zijn drie peilers onderscheiden, te weten (1) de bewegingsconsulent; (2) sport en welzijn en (3) de sportcoördinator. Met behulp van de breedtesportimpuls zijn projecten en activiteiten gestart waarbij het accent lag op de volgende doelgroepen: jeugd (basisschool en voortgezet onderwijs), ouderen, allochtonen, gehandicapten en sportverenigingen. Voorbeelden van deze projecten en activiteiten zijn: Kies je Sport, WhoZnext¹⁴ en de jeugdtriathlon voor de jeugd, GALM¹⁵ voor ouderen, zwemmen voor allochtone vrouwen (dat later uitgebreid is tot zwemmen voor vrouwen in het algemeen), het starten van een recreatief sportaanbod voor inwoners met een beperking en zijn verenigingen ondersteunt in het kader van deskundigheds-bevordering en is er aandacht besteed aan de vrijwilligersproblematiek.

Buurt, Onderwijs en Sportimpuls

De afgelopen jaren is er extra aandacht geschonken aan het aanpakken van achterstanden van jongeren. Onder de noemer van de BOS-impuls zijn er diverse sport- en beweegactiviteiten georganiseerd. De BOS (buurt-onderwijs-sport)-impuls is een stimuleringsmaatregel om achterstanden (op het gebied van onderwijs en opvoeding) van jongeren van 4 tot 19 jaar aan te pakken en het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl van deze jongeren. In de wijk Smitsveen zijn er door de sportbuurtwerker in samenwerking met sportverenigingen en scholen activiteiten voor de jeugd georganiseerd.

Sportstimuleringsactiviteiten hebben ertoe bijgedragen dat thans 90% van de jongeren aan sport doet.¹⁶ Zowel de BSI¹⁷ als de BOS-impuls zijn in 2007 beëindigd. Op dit moment wordt de BOS-impuls geëvalueerd. Verwacht wordt dat medio dit jaar de resultaten bekend zijn. Projecten en activiteiten in dit kader zijn (soms in afgeslankte vorm) onder gebracht onder de reguliere

¹¹ Dit forum vond plaats op 17 oktober 2007. Een belangrijke uitkomst van deze avond was dat de aanwezigen niet afwijzend tegenover (beperkt) topsportbeleid stonden maar dat de gemeente zich in eerste instantie dient te richten op de basis: de aanwezigheid van goede basisvoorzieningen op basis waarvan de gemeenten verder kan voortborduren. Zie ook www.soest.nl/topsport.

¹² Zie: Kinderen in prioriteitswijken: lichamelijke (in)activiteit en overgewicht, TNO, 2005.

¹³ Als norm voor speelgelegenheid wordt 3% gehanteerd.

¹⁴ WhoZnext is een campagne die ervoor zorgt dat jongeren hun stem laten horen door van alles en nog wat te organiseren als het gaat om sport. Van een sportpleintje in de buurt of een feestavond op de sportclub tot een excursie tijdens de gymles (bron: www.whoznex.nl).

¹⁵ Het Groninger Actief Leven Model is een sportprogramma voor mensen tussen de 55 en 65 jaar die weer sportief actief willen worden.

¹⁶ Bron: Sportdeelname onderzoek gemeente Soest 2007-2008.

¹⁷ Voor de uitkomsten van de BSI zie de Evaluatie Breedtesportproject gemeente Soest 2002-2007.

werkzaamheden van de afdeling Sport, Onderwijs en Welzijn. In sommige gevallen dient nog vervolgsbeleid te worden geformuleerd of dient het beleid nog verder te worden geconcretiseerd.

Het fundament voor sport- en beweggedrag wordt in de eerste paar jaar van iemands leven gelegd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de juiste bewegingvaardigheid. Op school komen de kinderen dikwijls voor het eerst in aanraking met sport. Goed en gevarieerd beweegonderwijs is dan ook van belang voor de motorische ontwikkeling van kinderen. Bewegingsonderwijs legt het fundament voor latere sportactiviteiten.

Schoolzwemmen heeft – naast een veiligheidsaspect – een toegevoegde waarde als het gaat om het beweggedrag van de jeugd. De afgelopen periode zijn leerlingen van groep 3 van het basisonderwijs gescreend om motorische achterstanden vroegtijdig op te sporen. Daarnaast vond vanuit de gemeente coaching van leerkrachten bewegingsonderwijs plaats. Onder andere de Schoolsportkalender en Club Extra¹⁸ hebben er voor gezorgd dat thans 86% van de jeugd aan sport doet. Tot op heden komt de gemeente het onderwijsveld niet financieel tegemoet als het gaat om de inzet van vakspecialisten.¹⁹

Voetbal, hockey en tennis zijn de populairste sporten onder de jeugd. Populaire sporten bij volwassenen zijn fitness, hardlopen/joggen/wandelen en tennis. Van de sportende jeugd zegt 82% dat hij/zij dit in verenigingsverband doet en 34% van de volwassenen.²⁰ Sportverenigingen hebben dan ook een belangrijke rol in het sportgedrag van de inwoners van Soest. Vanuit de gemeente zijn er dan ook diverse activiteiten ondernomen om de verenigingen in hun rol te ondersteunen (zie paragraaf 4.4).

4.2 Accommodaties

Sportvoorzieningen vormen een (basis)voorwaarde om te kunnen sporten. In onze gemeente zijn 3 sporthallen, 2 sportzalen, 3 gymzalen, een atletiekbaan, 16 jeu de boulesbanen, handbal-, voetbal- en hockeyvelden, tennisbanen en nog vele andere sportvoorzieningen aanwezig. Accommodaties kunnen worden onderverdeeld in binnensport- en buitensportaccommodaties. Uitgangspunt is dat de gemeente zorgt voor het realiseren van de basisvoorzieningen voor de sport.²¹ Basisvoorzieningen zijn die (on)roerende zaken die strikt noodzakelijk zijn voor de beoefening van de betreffende sport. De kwaliteit van sportbeoefening wordt mede bepaald door de kwaliteit van de sportaccommodaties. Basisbeginsel is dat de sportaccommodaties en voorzieningen dienen te voldoen aan algemeen aanvaardbare normen zoals die van de NOC*NSF, ISA-Sport, KVLO of van de betreffende sportbonden. In principe draagt de gemeente zorg voor de aanleg, beheer, onderhoud en exploitatie van deze basisvoorzieningen. Van het kantingedeelte van de onoverdekte sportaccommodaties verzorgt de gemeente alleen de buitenschil. De verenigingen zijn primair verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van sportactiviteiten. In het rapport Basisvoorzieningen heeft de gemeente de verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van sportaccommodaties neergelegd. Het niveau van de voorzieningen is hierbij gerelateerd aan het

¹⁸ Dit is een sportclub voor kinderen van 6 tot en met 10 jaar met een functiebeperking.

¹⁹ Sinds de invoering van de nieuwe bevoegdheidsregeling voor leraren heeft niet elke school een 'vakspecialist gym'. De bevoegdheidsregeling houdt in dat leraren die nu hun opleiding afronden nog slechts bevoegd zijn om lessen lichamelijke opvoeding te geven aan leerlingen van de groepen 1 en 2.

²⁰ Bron: Sportdeelnameonderzoek gemeente Soest 2007-2008.

²¹ Het is mogelijk om uitgangspunten op te nemen of iets wel of niet tot een basisvoorziening te rekenen. Bijvoorbeeld dat de vereniging die hiervan gebruik maakt minimaal een x aantal leden heeft (gehad voor tenminste 5 jaar) en een goede financiële positie.

niveau waarop de betreffende sport wordt beoefend. Dit rapport dateert uit 1997. Maatschappelijke ontwikkelingen als de veranderende relatie (taakverdeling) tussen overheid en markt, veranderingen in de sportbehoefte, de wens om te komen tot multifunctioneel gebruik van accommodaties (bijvoorbeeld naschoolse opvang) en een toenemend belang van kostenefficiëntie, integraliteit en maatschappelijk effect vormen mede aanleiding om de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling van weleer tegen het licht te houden.

Met het op peil houden van de sportvoorzieningen, het aanpassen als gevolg van wijzigende omstandigheden op sporttechnisch gebied en het creëren van nieuwe voorzieningen is veel geld gemoeid, circa 90% van de uitgaven aan sport. De gemeente Soest staat terughoudend tegenover privatisering van sportvoorzieningen. In geval van privatiseren wordt het eigendom (plus bijbehorende verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud) overgedragen aan de vereniging. Daarbij is het de vraag of de schijnbare voordelen voor de vereniging opwegen tegen de nadelen in de praktijk (tekort aan financiën, deskundigheid, tijd). Veel geprivatiseerde sportaccommodaties zijn dan ook in de loop van de tijd teruggevallen naar gemeenten (met soms aanzienlijke achterstanden wat betreft het onderhoud).

Het huidige beleid van de gemeente is gericht op een aanbod van kwalitatief goede overdekte en niet-overdekte sportaccommodaties en een optimale bezettingsgraad. Bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid vormen hierbij belangrijke aandachtspunten. Sportvoorzieningen dienen niet alleen gecreëerd te worden voor de georganiseerde sporters. Nu de ongeorganiseerde sport toeneemt (zie 4.4) dienen we met voorzieningen in de openbare ruimte tegemoet te komen aan de behoeften van deze doelgroep.

Het aantal sportvoorzieningen hangt af van de behoeften.²² Een groei in het aantal leden van de sportverenigingen zal een druk leggen op de aanwezige voorzieningen. Sommige verenigingen overwegen om een ledenstop in te voeren omdat de huidige capaciteit te beperkt is. Tot het jaar 2020 wordt op basis van bevolkingsprognoses rekening gehouden met een lichte bevolkingsdaling; op basis hiervan wordt geen significante groei verwacht van de ledenaantallen. Bij het vaststellen van de zaalruimteverdeling voor de binnensportaccommodaties zien we dat er veel animo is voor populaire tijden zoals de dins- en donderdagavond van 19.30 uur - 21.30 uur. Het is op dit moment niet mogelijk om iedereen tevreden te stellen; er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Ook ten aanzien van de buitensportaccommodaties bestaan er de nodige wensen en ideeën.

De kosten van de accommodaties worden (voor een deel) doorberekend aan de huurders en gebruikers. Om zoveel mogelijk mensen te stimuleren om te sporten en bewegen zullen de accommodaties betaalbaar dienen te blijven. Met andere woorden de tarieven mogen niet op een al te hoog niveau liggen. Daarentegen vertaalt een kwaliteitsverbetering van de accommodaties zich vaak wel in hogere tarieven.

4.3 Subsidies en tarieven

De gemeente ondersteunt sportverenigingen direct via subsidies (bijvoorbeeld voor de aanschaf van kleine sportvoorzieningen en in het kader van sportstimulering) en indirect via haar tarievenbeleid door de tarieven voor de sportaccommodaties op een aanvaardbaar niveau te houden zodat

²² Daarnaast speelt de beschikbaarheid van financiële middelen een belangrijke rol.

zoveel mogelijk mensen kunnen sporten zonder financiële drempels te ervaren. Tarieven kunnen via verschillende grondslagen berekend worden.²³ De wijze waarop voorzieningen worden geëxploiteerd zijn van invloed op de wijze waarop burgers sporten en de kosten die dat met zich meebrengt.

Sinds 1979 hanteert de gemeente het zogenaamde *passé-partoutsysteem*.²⁴ In 2007 vielen er zevenendertig verenigingen met in totaal ruim 8100 leden onder dit systeem. De reden dat destijds tot invoering van dit systeem is overgegaan was de overweging dat gebruik van gemeentelijke accommodaties niet beïnvloed zou mogen worden door financiële motieven. Principieel uitgangspunt van dit systeem is dat het er toe moet bijdragen dat zoveel mogelijk mensen aan sport moeten kunnen en gaan doen. Keuze van de te beoefenen tak van sport m.b.t. het gebruik van gemeentelijke accommodaties mogen niet worden beïnvloed door financiële motieven. Jaarlijks worden de *passé-partout* tarieven geïndexeerd. Thans bedraagt dit bedrag bijna veertig euro per lid. In Soest zijn de tarieven niet kostendekkend; de uitgaven in verband met de accommodaties zijn hoger dan de huuropbrengsten. De gebruikers (verenigingen e.d.) betalen een vergoeding die (ver) beneden de kostprijs ligt van een gebruiksuur. In 2006 gaf de gemeente Soest circa vijftig euro per inwoner uit aan sport. Aan groene sportvelden en –terreinen werd ruim eenentwintig euro per inwoner uitgegeven.²⁵

Tegenwoordig zien we in toenemende mate dat gemeenten tarieven hanteren die gerelateerd zijn aan de feitelijke kostprijs. Te hoge tarieven kunnen er echter voor zorgen dat verenigingen niet meer in staat zijn om de huur op te brengen en daarom maar afzien van de huur van ruimten.²⁶ Bij te lage tarieven dient de gemeente het verschil uit eigen gemeentelijke middelen bij de passen. Een kostprijs gerelateerd tarief kan bijdragen aan het kostenbewustzijn bij huurders. Tevens wijzen veel Rekenkamers erop dat het tarievenbeleid helder, transparant, doeltreffend en doelmatig dient te zijn. Tenslotte verwacht de hedendaagse (kritische) sportconsument een hoge mate van kwaliteit en is hiervoor in toenemende mate bereid te betalen.

Evenementen

In onze gemeente worden dikwijls sportevenementen georganiseerd. De wekelijkse competitiewedstrijden worden in dit kader even buiten beschouwing gelaten. Veel evenementen kennen een relatief kleine schaal en zijn gericht op de lokale samenleving. Incidenteel vinden er (topsport-) evenementen plaats met een grotere uitstraling. Een jaarlijks evenement met nationale uitstraling dat in Soest gehouden wordt is de Sylvestercross aan het einde van elk jaar. Gemeenten kunnen verschillende motieven hebben om een bijdrage te leveren aan (topsport)evenementen.

4.4 Sport- en beweegaanbieders

De diversiteit, kwaliteit, beschikbaarheid en laagdrempeligheid van het aanbod zijn mede van invloed op de mate waarin de inwoners van Soest gaan sporten en bewegen. In de gemeente Soest zijn meer dan 75 sportaanbieders en ongeveer 37 sportverenigingen. De sportverenigingen vallen onder de noemer van georganiseerde sport.²⁷ Een totaalbeeld van de opbouw van het ledenbestand van verenigingen is er op dit moment niet. Tegenwoordig zien we de opkomst van de anders georganiseerde sport en de ongebonden sport. De anders georganiseerde sport is georganiseerde

²³ De meest gangbare in Nederland zijn: historische ontwikkeling, dekkingspercentage van de kostprijs, gebruiksmogelijkheden en functionaliteit van de accommodatie en regionale afstemming.

²⁴ Het systeem houdt in dat de verenigingen, organisaties en individuen jaarlijks een zelfde bedrag (lees: bijdrage) per lid betalen aan de gemeente. Voor het gebruik van sportvoorzieningen hoeft vervolgens niet betaald te worden, bijvoorbeeld zaalhuur. De gemeente gebruikt deze bijdragen om de kosten van de accommodaties mee te financieren.

²⁵ Bron: afdeling Financiën, gemeente Soest. Vergelijkbare gemeenten qua inwonertal gaven gemiddeld ruim €40,- per inwoner uit, exclusief groene sportvelden en –terreinen (bron: CBS).

²⁶ Soms krijgen gebruikers en huurders een subsidie in de bijdrage van de huurkosten van sportaccommodaties. Er zijn ook gemeenten die een bepaald percentage van kostendekkendheid nastreven.

²⁷ Onder de georganiseerde sport vallen de sportverenigingen die aangesloten zijn bij een nationale bond die lid is van het NOC*NSF.

sport maar dan zijn de aanbieders niet aangesloten bij NOC*NSF. Het gaat hier om een brede waaier: van sportschool tot manege en van een hardlooptroep tot een skeelertroep. Bij ongebonden sport gaat het om sport dat in grote mate op individueel niveau wordt uitgevoerd. Hierbij kan gedacht worden aan hardlopen, zwemmen, etc. Een kenmerk hiervan is dat de sporter zelf het tijdstip en de plaats bepaalt waar hij/zij wil sporten. De ongeorganiseerde sporter maakt gebruik van de openbare ruimte. Voor deze groep zijn in onze gemeente voorzieningen zoals wandel-, fiets-, ruiter-, en trimroutes.

Sportverenigingen nemen een belangrijke plek in de samenleving in. Een groot aantal inwoners maakt gebruik van hun sportaanbod. Landelijk gezien is 1 op de 3 sporters lid van een sportvereniging. Van de Soester jeugd is 82% lid van een sportvereniging; van de jongeren 75% en van de volwassenen 34%. De gemeente onderkent het belang van sportverenigingen als vrijwilligersorganisaties die bij uitstek geschikt zijn om, met sport als voertuig, maatschappelijke doelen te bereiken. Ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving (bijvoorbeeld sociale hygiëne en de tabakswet) hebben geleid of leiden tot nieuwe eisen waaraan de verenigingen (en kaderleden) dienen te voldoen.

We zien dat de maatschappelijke context waarbinnen verenigingen moeten functioneren steeds dynamischer wordt. Van verenigingen wordt tegenwoordig ook verwacht dat zij een rol spelen in bijvoorbeeld naschoolse opvang. De vereniging van de toekomst is een vitale vereniging die bereid is zich naar buiten te richten. Sportverenigingen zijn niet altijd in staat om volledige medewerking hieraan te verlenen. Zij lopen hierbij tegen kader-

problemen aan en kunnen soms moeizaam aan vrijwilligers komen. De concurrentie van de ongeorganiseerde sport zorgt ervoor dat het ledental van de sportverenigingen onder druk komt te staan. Een goede ondersteuning en een goed samenspel tussen de gemeente en sportverenigingen is daarom van belang. De afgelopen jaren is er vanuit de gemeente via de sportcoördinator ondersteuning gegeven. Verenigingsondersteuning vormde een belangrijk element in het kader van de Breedtesportimpuls (zie paragraaf 4.1) Bij deze ondersteuning kan gedacht worden aan deskundigheidsbevordering middels cursussen, advisering en informeren over landelijke ontwikkelingen. Daarnaast hebben we in de vorige paragraaf gezien dat door de tarieven van de sportaccommodaties op een aanvaardbaar niveau te houden, de sportverenigingen indirect ondersteund worden door de gemeente. Ook is het voor verenigingen mogelijk om subsidie aan te vragen voor bijvoorbeeld activiteiten in het kader van sportstimulering.

Voor de toekomst is het van belang gezien de opkomst van de anders georganiseerde sport en de ongebonden sport op zoek te gaan naar een sportaanbod dat hierbij aansluit en inspeelt op de veranderende behoeften van de sportconsument. Hierbij kan gedacht worden aan het inrichten van de openbare ruimte en het faciliteren van andere sportaanbieders dan de traditionele verenigingen. Ook sportstimuleringsprogramma's dienen rekening te houden met deze ontwikkeling.

Overleg

De gemeente wil graag inspelen op de behoeften die in de samenleving leven. Om van de behoeften op de hoogte te geraken overlegt de gemeente dikwijls met verschillende partners. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan aanbieders van onderwijs en welzijn tijdens het Lokaal Sportoverleg. Ook met de vertegenwoordiger van de sportverenigingen, de Sportfederatie, vindt dikwijls overleg plaats. De Sportfederatie speelt ook een belangrijke rol in de organisatie van het Sportgala dat jaarlijks gehouden wordt.

5 VERVOLGPROCES

Op basis van de Sportnota 2000+ heeft de gemeente zich door middel van voorwaardenscheppend, stimulerend en ondersteunend beleid de afgelopen jaren ingezet om een goed sportklimaat in de gemeente Soest te realiseren. De Breedtesportimpuls en de BOS-impuls hebben een goede basis gelegd waarop voortgeborduurd kan worden. Diverse trends en ontwikkelingen rechtvaardigen een actualisatie van het sportbeleid. In deze notitie zijn verschillende elementen van het sportbeleid aanbod gekomen waarbij ingegaan is op het huidige beleid en waarbij in enkele gevallen relevante ontwikkelingen voor de toekomst zijn beschreven. Uitdagingen liggen onder andere in het aanbrengen van dwarsverbanden tussen de verschillende elementen en het stimuleren van de samenwerking tussen scholen, sportverenigingen en andere aanbieders. Ook is er een toenemende aandacht voor bewegen. Wellicht wordt de nieuw op te stellen nota wel een sport én beweegnota.

De planning om te komen tot een nieuwe sportnota ziet er als volgt uit:

12 juni 2008	: werkconferentie met het veld
26 augustus 2008	: conceptnota in het college
27 augustus 2008	: conceptnota beschikbaar voor inspraak
22 oktober 2008	: aanleveren conceptnota voor behandeling in de Ronde
13 november 2008	: behandeling conceptnota in de Ronde
18 december 2008	: vaststelling definitieve sportnota door gemeenteraad